

2. Городенко Л. М. Типологія інтернет-видань / Л. М. Городенко // Друкарство. — 2004. — № 5 (верес. — жовт.). — С. 25–28.
3. Грозданов Ф. Т. Язык молодежных Интернет-газет : дис. ... канд. филол. наук: 10.01.10 / Ф. Т. Грозданов. — М., 2007. — 155 с.
4. Данилюк А. Интернет як засіб інтеграції традиційних ЗМІ в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.franko.lviv.ua/mediaeco/zurnal/N2/Mediaosvita/spysok.htm
5. Калмыков А. А. Интернет-журналистика : учеб. пособ. для студ. вузов, обучающихся по спец. 021400 «Журналистика» / А. А. Калмыков, Л. А. Коханова. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. — 383 с.
6. Колесникова М. М. Периодические издания электронных сетей как вид СМИ: типологический аспект : дис. ... канд. филол. наук: 10.01.10 / М. М. Колесникова. — Ростов н/Д., 2002. — 183 с.
7. Коцарев О. О. Типологія інтернет-ЗМІ [Електронний ресурс] / О. О. Коцарев // Ученые записки Таврического нац. ун-та им. В. И. Вернадского. Сер. Филология. — 2006. — Т. 19. — № 5. — С. 321-324. — Режим доступа: http://www-philology.univer.kharkov.ua/katedras/prof_sites/.../kots_article_2.pdf
8. Машкова С. Г. Сетевые СМИ: факторы эффективности : дис. ... канд. филол. наук: 10.01.10 / С. Г. Машкова. — Воронеж, 2006. — 199 с.
9. Сафарова А. Г. Социокультурная динамика качественной газетной прессы Великобритании и США в конце XX — в начале XXI века : дис. ... канд. филол. наук / А. Г. Сафарова. — М., 2004. — 180 с.
10. Уланова М. А. Интернет-журнал. Типология, принципы создания, методика редактирования : дис. ... канд. филол. наук: 05.25.03 / М. А. Уланова. — М., 2005. — 239 с.

Надійшла до редколегії 20.05.2010 р.

УДК [014.3:63] 477

В. А. ВЕРГУНОВ

РЕПЕРТУАР СТАТЕЙ ЖУРНАЛУ «ВІСТІ ХАРКІВСЬКОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ ТОВ. РАКОВСЬКОГО» (1925–1929) ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ АГРАРНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Розглянуто науково-організаційні основи розвитку української аграрної науки та освіти через контент-аналіз репертуару публікацій у журналі «Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського за 1925-1929 рр.

Ключові слова: історія, аграрна наука та освіта, бібліотечні інновації.

Рассмотрены научно-организационные основы развития украинской аграрной науки и образования с помощью контент-анализа репертуара публикаций в журнале «Вести Харьковского сельскохозяйственного института имени тов. Раковского за 1925-1929 гг.

Ключевые слова: *история, аграрная наука и образование, библиотечные инновации.*

A content analysis of the repertoire of publications in the journal «NEWS Kharkiv Agricultural Institute named after Comrade Rakovskiy for 1925-1929 was considered the scientific basis for Ukrainian organizational agricultural science and education.

Key words: *history, agrarian science and education, library innovations.*

Подальші пошуки творчої спадщини визнаного для свого часу українського вченого й організатора галузевої науки професора Діонісія Олександровича Джовані (Джиоані) (1886–1971) спонукали мене розширити коло вивчення бібліотечних фондів профільних установ України. У черговий раз перебуваючи в Нікітському ботанічному саду — Національному науковому центрі НААН України й опрацьовуючи книжкові та періодичні видання в його найстарішій вітчизняній науковій сільськогосподарській бібліотеці, я раптом зовсім випадково натрапив на комплект видань журналу «Вісті Харківського сільськогосподарського інституту» за 1925–1929 рр.

Маючи відомості стосовно того, що Д. О. Джовані певний час працював спочатку викладачем, а потім професором на інженерно-меліораційному факультеті Харківського СГІ в другій половині 20-х рр. минулого століття [1], вирішив переглянути праці друкованого органу цього вузу. Другою причиною проаналізувати публікації того часу стало бажання ще раз зазирнути в перебіг науково-освітнього життя радянської України для потреб сільського господарства. Цей період залишається до кінця не дослідженим. Слід пам'ятати, що саме в цей час вітчизняна аграрна наука продовжувала пошук своєї організаційної оптимальності з урахуванням потреб колгоспного будівництва, яке розгорталося. Пошук моделі співіснування аграрної науки й освіти, про що так активно сперечаються нині можновладці, в другій половині 20-х рр. ХХ ст. був остаточно вирішений на користь їхнього автономного співіснування як окремої інституалізації обох цих важливих складників або рушіїв подальшого розвитку сільського господарства [2]. Крім того, сформували мережу дослідницьких галузевих інституцій, українська аграрна наука, нарешті, на початку 30-х рр. перейшла у свою вищу організаційну форму — Всеукраїнську академію сільськогосподарських наук (ВУАСГН). При цьому її створення остаточно відбулося на новій базі, а не на основі Київського чи Харківського СГІ, що розглядалося як варіант часів перших сподівань державності в 1917–1920 рр. і особливо протягом 20-х рр. минулого століття. Але до створення ВУАСГН наукові нароби вчених необхідно було десь достойно репрезентувати. Таким провідним друкованим органом, деякою мірою, і стали «Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені Х.Г. Раковського» на початковому етапі свого існування. Документально доведений термін існування цього дуже популярного і головне — визнаного для свого

часу журналу — задекларовано в спеціальному науково-допоміжному ретроспективному бібліографічному покажчику [3].

Застосування методу історико-наукового аналізу двох перших складників під час підготовки статті зумовило і використання третього, що перебуває у форматі сучасних завдань, які постають перед бібліотеками у ХХ ст. — максимальну репрезентацію своїх надбань для поінформованості суспільства в системі сучасних соціальних комунікацій.

Метою статті є висвітлення контент-аналізу публікацій журналу «Вісті Харківського сільськогосподарського інституту» за 1925–1929 рр. як результату одного із напрямів інноваційної діяльності сучасної бібліотеки.

Усе частіше провідні бібліотеки країни говорять про запровадження інновацій як запоруки подальшого розвитку бібліотек та бібліотечної справи в Україні [4]. Ще більше на запровадження такої форми діяльності нашої бібліотеки націлює головний розпорядник коштів — Національна академія аграрних наук України, до Відділення трансферу інновацій якого ми входимо. На жаль, із трьох основних аспектів щодо їхнього запровадження, за Т. І. Вилегжаниною, а саме: технологічний, функціонально-змістовний та комунікативно-соціальний за об'єктивних причин (відсутність достатнього фінансового забезпечення), усі бібліотеки можуть реально сподіватися на пошук шляхів оптимальної репрезентації двох останніх складників. До речі, це повністю відповідає положенням прийнятої у 2007 р. Державної програми економічного та соціального розвитку України. Згідно з нею, основою державної інноваційної політики є всебічне використання інтелектуального, наукового, технічного потенціалу суспільства. У цій ситуації саме багатівковим фундам бібліотек об'єктивних знань та вмінь щодо всіх складників розвитку суспільства належить визначальне значення. Таким чином, базова інформаційна функція бібліотек пов'язана не лише із забезпеченням універсального доступу до інформаційних ресурсів суспільства, а й набуває ресурсно-оціночного і ресурсно-орієнтовного спрямованості. Орієнтація в інформаційних ресурсах — оцінка інформаційних ресурсів — доступ до інформаційних ресурсів — така формула реалізації інформаційних функцій бібліотек у сучасних умовах. Для досягнення запланованого необхідна координація зусиль усіх бібліотек країни через електронні бібліотеки, які, на жаль, поки що створюються автономно, без взаємодії та координації. Такий підхід для спеціальних бібліотек є безперспективним, оскільки, як пише Г. В. Шемаєва, не створюється «... система електронних ресурсів, яка стає базою наукової та міжнаукової взаємодії на різних рівнях» [5]. У цій ситуації розуміючи, що всі системи влади, які існували на українських землях, зробили свою інновацію, вклавши переважно бюджетні кошти для отримання численних книжкових та періодичних видань, зокрема витрати на утримання їхніх зберігачів і певне технічне забезпечення щодо репрезентації. Тому завдання сучасних бібліотекарів, відкидаючи притаманну радянській добі

закритість розвитку комуністичного суспільства, знайти або зробити реальні кроки до взаємодії із глобальною системою інформаційного простору. А відтак кожна установа має право, зберігаючи загальні світові тенденції, робити це ексклюзивно або із власними особливостями. Серед такого особисто вбачаю історичний напрям у діяльності нашої установи, коли відсутність бюджетних коштів на інформатизацію або подальший технологічний розвиток на шляху до трансферу інновацій зумовили широке запровадження комплексного вивчення історії становлення та розвитку аграрної науки, освіти і техніки в Україні від зародження до сьогодення.

Отримані від дослідництва матеріали у формі статей, монографій, бібліографічних покажчиків, захищених дисертацій розглядаю як ексклюзивний інформаційний ресурс не тільки для України, а й усього світу. Оскільки, в окремих випадках, отримана інформація може використовуватися, наприклад, як у випадку із Д. О. Джовані, в Англії, де мешкають нині його нащадки. Те саме, певною мірою, стосується й інформації про іноземні сільськогосподарські видання 59 країн на 32 мовах, що зберігає наша бібліотека. Окремі з них є бібліографічно-рідкісними для своїх країн, а в нас практично не використовуються. Все підготовлене за останні 10 років нашою бібліотекою на ниві вивчення історії стало складником для запровадженого з червня 2010 р. першого пілотного проекту віртуальної сільськогосподарської бібліотеки. Наступним кроком подальшого розвитку в цьому напрямі, на власне переконання, може стати широка репрезентація публікацій провідних періодичних галузевих видань XIX — першої половини XX ст. До таких, на мою думку, належать і «Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського».

Результати досліджень. Після переїзду у 1914 р. з Пулав (Любленське воеводство, Польща) до Харкова сільськогосподарський інститут перестав видавати свій друкований орган у вигляді «Записки Ново-Александрійського інститута сільського господарства и лесоводства». У 1924 р. було зроблено спробу почати видавати «Вісті інституту», але відсутність коштів істотно вплинула на реалізацію задуманого. Ініціативу на себе взяли самі студенти, які почали друкувати, завдячуючи ручному літографічному станку, двотижневу газету вузу «Шлях Праці». Разом із правлінням інституту, редколегією в складі: П.В. Корнієнка, С.М. Коваленка, О.І. Супруненко, Г.М. Хіменка, Б.О. Шустова через дозвіл Укрголовліта № 14237 від 18.05.1925 р. Харківська Школа Друкарської справи, виконуючи замовлення № 1283, з 1925 р. видрукувала перший тримісячник ВНЗ «Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського» аж 1000 накладом.

Перший номер журналу мав чотири розділи: 1) науковий, 2) навчально-методичний, 3) життя інституту, 4) бібліографія. У передмові «Від редакції» було задекларовано й основне завдання фактично нового започаткованого видання: «... при активній участі нашої професури та

студентства, «Вісті» виправдають своє призначення і будуть міцніти і розвиватися поруч із загальним розвитком нової вищої школи на базі зростаючих продукційних сил сільського господарства Соціалістичної Держави» [6]. Перший номер редакція видання присвятила «... світлій пам'яті незабутнього нашого наукового працівника і педагога, професора Миколи Васильовича Цінгера, і починає з цього числа журналу випускати його останню працю».

Уже із самого початку «Вісті» на 1926 р. із умовами передплачували: на рік — 3 крб., окрема книжка — 80 коп., а для студентів було встановлено знижку в 30 %. Кожний номер мав 5–7 друкованих аркушів. Редакція видання розміщена в Харкові по вул. Равенства та братерства, 100 в приміщенні фундаментальної бібліотеки інституту.

Цікаву інформацію містить розділ «Бібліографія», де редакція наголошує, що «за время революции создалась полная оторванность УССР от Западной Европы и работники науки на Украине лишены были возможности следить за развитием научной мысли в той или иной области знания». Тому редакція дає анотацію 905-сторінкового видання професора М. Ендреса «Керівництво по лісовій політиці», що вийшло в Берліні в 1922 р., а також «Короткому керівництву до вивчення метеорології» професора Шуберта, яке опублікована в Еберсальді в 1922 р. та двотомного підручника і довідника професора Університету в Тюбінгені та директора Вюртембергського лісовипробувального інституту А. Бюллера «Лісівництво з боку наукового дослідження і практичного досвіду», що вийшли друком відповідно в 1918 та 1922 рр. у Штутгарті.

Спарений другий та третій номери надруковані за 1925 р. вже у видавництві самого інституту, в якому, мабуть, уперше надрукована стаття майбутнього академіка та ректора вузу, що репрезентує напрацювання дослідної кафедри ґрунтознавства О.Н. Соколовського [10]. Серед нововведень другого номера постійне значення анотацій німецькою мовою окремих фундаментальних статей. Хоча першою двомовною статтею стала публікація професорів М.М. Кулешова та В.М. Рабіновича «Влияние глубины заделки семян на развитие и форму «корня» свеклы» (С 16–26) ще в першому номері «Вісті ХСПІ». Крім О.Н. Соколовського, в цьому номері вперше друкують свої матеріали як викладачі вузу, згодом не лише видатні, а й головне визнані фахівці своєї справи, професори Д.Г. Віленський та майбутній академік АН СРСР Є.М. Лавренко [11].

Унікальні матеріали щодо розвитку аграрної науки та освіти в Україні у 20-х рр. минулого століття і державотворче місце в цьому процесі вчених та освітян провідного галузевого вузу Харківського СГІ дає добірка в рубриці «З життя інституту»: 1) дипломні роботи випускників інституту за 1926 р. (11 по агрономічному, 2 — по інженерно-агрономічному та 26 — по лісовому факультетах). Їхній аналіз доводить, що дипломна тематика стосується не лише меж України, а й, наприклад, Білорусі; 2) спрямування всіх досліджень агрономічного факультету, крім рос-

линницького напрямку, має і зоотехнічний, та навіть стосується розгляду окремих проблем аграрної економіки; 3) випускники інженерно-агрономічного факультету захищають конкретні інженерні проекти й отримують кваліфікацію інженер-меліоратор. 4) Вражає спектр розгляду лісівничих та лісознавчих проблем на новітній науковій основі. 5) Кращі дипломні проекти отримують, через спеціальне рішення, право на опублікування, а інші стають підставою для прийому до аспірантури [12]. Ще цікавішою для дослідників істориків аграрної науки є інформація, опублікована в цьому номері «Робота науково-дослідних кафедр при інституті». Ознайомлення з короткими звітами цих кафедр засвідчує, що для свого часу їхні результати є в багатьох випадках піонерськими за своїми напрямками знань.

У номері 4–5 за 1926 р. створено нову рубрику «Із зарубіжної літератури», яка деякою мірою використовує підхід надання такого типу інформації часів царської доби часописів «Земледельческая газета» та «Хозяйство».

Шостий номер характеризується системно розгорнутими публікаціями у галузі тваринництва як вітчизняних дослідників, так і аналітичні огляди зарубіжних авторів. Заслужують на увагу короткі звіти про відрядження викладачів та студентів Харківського СГІ в 1925 р. Це не тільки участь у міжнародних конгресах та конференціях на теренах всього Радянського Союзу, а й навіть за кордоном, вже не говорячи про так необхідні для закріплення здобутих знань багатоденні екскурсії студентів у провідні науково-освітні центри галузевого спрямування. Так, наприклад, у грудні 1925 р., під керівництвом викладачів кафедри зоотехнії М.О. Ветухова та В. Г. Смірнова студенти відвідали Полтавську дослідну станцію й ознайомилися з роботою старої і нової беконної фабрики та однією з найкращих в Україні — Полтавської державної стайні коней [13].

Об'єднані восьмий та дев'ятий номери журналу за 1927 р. відрізняються тим, що в журналі вперше почали друкуватися спеціально підготовлені рецензії на опубліковані праці. Так, професор О. Лозовий друкує своє бачення перекладу з німецької мови книги К. Бітеме «Стан сільськогосподарської кооперації у Німеччині» опублікованої в Москві в 1926 р. [14].

Особливістю десятого номера «Вісті Харківського сільськогосподарського інституту» стало те, що вуз змінює свою назву на «імені Сельінтерну», а журнал виходить друком як щорічник, а не тримісячник. Усі до єдиного статті публікують українською мовою. Крім того, в титулах № 10 журналу «Вісті» зазначено, що ХСГІ підпорядковано НКО УСРР і наклад зменшується до 700 примірників, а Книжкова палата України включила бібліографічний опис видання в «Літопис Українського друку» та «Картковий репертуар». Віднині журнал друкує не вуз, а Перша друкарня «Комуніст. Остання сторінка десятого номера «Вістей» містить ще два цікаві повідомлення. Перша стосується

назви першого підручника, опублікованого під егідою ВНЗ вже в назві Харківського СГІ і головне його видавництва для широкого вжитку, а саме: І. Сурож «Деревина наших дерев та кущів і ознаки властивості та вживання». Друга інформація для сучасних істориків аграрної освіти наводить перелік усіх 79 дисциплін, які викладалися на організаційному, лісовому та меліоративному факультетах вузу в 1928 р.

Можна стверджувати, як випускник агрономічного факультету початку 80-х років минулого століття, що програма навчання на 90 % збігається з тією, що навчався особисто. Серед особливостей старої слід назвати те, що в ній наявний досить високий відсоток суспільних курсів і особливо для потреб колгоспного будівництва, яке розгорталося, як, наприклад, історія класової боротьби та кооперація і колективізація. Іншою відмінністю є те, що питання землеробства взагалі не вивчалось в окремому узагальнюючому курсі, а рослинництво розглядалося як хліборобство. Але головне — уже не здійснюють підготовку класичних агрономів, а робиться акцент на економіку й організацію сільського господарства і, зрозуміло, на планову основу для потреб мілітаризації країни.

Особливістю № 11 є його обсяг, мабуть, найменший з усіх попередніх. До нього ввійшло всього шість статей. Серед статей цього номера слід виділити фундаментальну працю професора О.А. Янати, що вів курс бур'янознавство та боротьба з бур'янами у ВНЗ, в якій підсумовує чотирирічну дослідницьку роботу студентів, котрі закінчили перший курс, під час їх літньої практики з вивчення бур'янів України. [15].

Підсумовуючи здійснений контент-аналіз публікацій у журналі «Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського» за 1925–1929 рр. у розрізі сьогоденного умовного поділу наукових напрямів у дослідженнях (табл. 1) встановлено, що за цей період у журналі переважно українською мовою опубліковано 98 статей із одинадцяти напрямів, крім некролога. Найбільшу кількість статей (по 18) опубліковано за напрямками — меліорація і лісівництво та лісознавство. Хоча, в разі об'єднання всіх статей під нинішні аспекти, що стосуються до напрямку рослинництва, то таких публікацій — 21, найбільша кількість. Серед позитивів видання слід назвати той факт, що всі фундаментальні статті провідних учених та педагогів вузу опубліковано з німецькою анотацією. Усі статті можуть стати джерелознавчою основою для будь-якого історика, що вивчає окремі напрями знань у контексті розвитку сільськогосподарської науки та освіти в Україні і не тільки в другій половині ХХ ст., а завдяки надзвичайно глибоким історіографічним пошукам як огляду профільної літератури — і всього ХХ ст. разом із першою чвертю минулого. Рівень більшості наукових публікацій одинадцяти номерів журналу «Вісті» за 1925–1929 рр. доводить, що опубліковані результати з багатьох позицій є піонерськими для свого часу. Відтак є всі підстави вважати високим науково-методичний рівень їхніх виконавців з питань теорії та практики. Крім викладацького складу Харківського СГІ, на

таку оцінку заслуговують і дипломні роботи студентів ВНЗ, про що свідчать опубліковані в журналі окремі результати. Не випадково одним із варіантів або основ створення Всеукраїнської академії сільськогосподарських наук розглядався саме Харківський сільськогосподарський інститут другої половини 20-х рр. ХХ ст.

Варто наголосити, що практично всі публікації на сторінках «Вістей» мають виключно наукову спрямованість і не виконують якогось політичного замовлення з пошуку «ворогів» у сільському господарстві, як наприклад, створений у 1930 р. замість «Вісника сільськогосподарської науки» — журнал «Шляхи соціалістичної реконструкції сільського господарства», що публікувався щоквартально в Харкові протягом 1930–1934 рр. спочатку під егідою Українського НДІ соціалістичної реконструкції сільського господарства, а потім, на додаток, — Всеукраїнського товариства аграрників марксистів і № 1 1932 р. — Всеукраїнської академії сільськогосподарських наук. Це має важливе значення для об'єктивних висновків при дослідженні істориків природознавства як найменш політизоване джерело з вивчення всіляких «історій». Поряд із журналом «Шляхи сільського господарства Київського краю», що видавали Київська крайова сільськогосподарська дослідна станція разом із Київським крайовим сільськогосподарським музеєм у 1927–1929 рр. та «Вісником природознавства» за 1927–1929 рр. як органу природничої секції Харківського наукового товариства, історія якого розпочалася з 1921 р. від природничого відділу Українського Наукового Товариства, «Вісті Харківського СГІ», в міру можливостей, усіяко репрезентували національну ідею, перш за все, наповненням репертуару наукових статей українською тематикою галузевих проблем та шляхів їхнього вирішення.

Контент-аналіз публікацій у журналі
«Вісті Харківського сільськогосподарського
інституту ім. Х. Г. Раковського» за 1925–1929 рр.

Назва наукового напрямку	Роки та номери журналу								Разом
	1925		1926			1927	1928	1929	
	1	2–3	4–5	6	7	8–9	10	11	
Рослинництво									
— ботаніка	1	2	2	3	—	2	—	1	11
— ентомологія	1	1	—	1	—	1	—	—	4
— насінництво	—	—	—	—	—	—	—	1	1
— овочівництво	—	—	—	—	—	—	—	1	1
— агротехніка	1	—	1	—	—	2	—	—	4
Агрохімія	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Грунтознавство	—	1	—	—	—	—	1	—	2
Меліорація	1	1	—	—	9	7	—	—	18

Економіка і організація сільського господарства	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Організаційна діяльність інституту	2	2	—	2	—	1	1	2	10
Бібліографія									
Тваринництво	6	—	—	1	—	1	—	—	8
—козоводство	—	—	1	—	—	—	—	—	1
—птахівництво	—	1	2	—	—	1	—	—	4
—вівчарство	—	—	1	—	—	—	—	—	1
—скотарство	—	—	1	1	—	1	—	—	3
Використання математичних методів в агробіології	—	1	—	1	—	1	1	1	5
Лісівництво та лісознавство	—	—	2	2	—	3	11	—	18
Некролог	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Землеустрій	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Разом	14	11	10	11	10	22	14	6	98

Список літератури

1. Барсов І. Работа нашего студенчества вне вуза / І. Барсов // Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського (трьохмісячник). — 1925. — № 1. (квіт.-трав.-черв.). — С. 61–65.
2. Вергунов В. А. Академізація вітчизняної сільськогосподарської дослідної справи : історико-науковий аналіз / В. А. Вергунов // Нариси з історії природознавства і техніки : зб. наук. пр. / Центр. дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Доброва НАН України, Т-во істориків науки. — К. : Фенікс, 2005. — Вип. 45. — С. 167–182.
3. Вергунов В. А. Розвиток науково-дослідної агроелітарної справи в Україні у 20–30-х роках ХХ століття у творчій спадщині професора Діонісія Олександровича Джовані (Джованні) (до 120-річчя від дня народження) / В. А. Вергунов // Історичні записки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля ; редкол. : В. П. Михайлюк та ін. — Луганськ, 2006. — Вип. 14. — С. 170–199.
4. Вилегжаніна Т. Інновації — визначальний фактор розвитку бібліотек України / Т. Вилегжаніна // Бібліотечна планета. — 2009. — № 3. — С. 6–9 ; Корнієнко В. Підсумки дослідження інноваційних процесів у наукових бібліотеках у системі підвищення кваліфікації фахівців / В. Корнієнко // Вісник Книжкової палати. — 2007. — № 10. — С. 32–36.
5. Від редакції // Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського (трьохмісячник). — 1925. — № 1 (квіт.-трав.-черв.). — С. 2.
6. Віленський Д. Г. Про умови, в яких росте на Харківщині, в околицях с. Зміївського лиману *Ceratophyllum tanaiticum* Sapjegin. / Д. Г. Віленський, Є. М. Лавренко // Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського (трьохмісячник). — 1925. — № 2–3 (лип.-груд.). — С. 22–30.

7. Екскурсія студентів до Полтави // Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського (трьохмісячник). — 1926. — № 6 (лип.-верес.). — С. 132.
8. Лозовий О. З закордонної літератури / О. Лозовий // Вісті ХСГІ імені тов. Раковського (трьохмісячник). Праці інженерно-меліораційного факультету. — 1927. — № 8–9 (січ.-черв.). — С. 165–168.
9. Новак. Из экономической жизни Чугуево-Бабчинского лесничества / Новак // Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського (трьохмісячник). — 1925. — № 1. (квіт.-трав.-черв.). — С. 60.
10. Періодичні видання з агрономії в Україні. 1918–194 : журнали, «Бюлетені», «Вісті», «Наукові записки», «Збірники наукових праць», «Труди» : наук.-доп. ретроспект. бібліогр. покажч. / УААН, ЦНСГБ ; уклад. : В. А. Вергунов, О. П. Анікіна ; наук. ред. В. А. Вергунов. — К., 2002. — 108 с.
11. Соколовський О. Н. Уваги до методики хемічно-механічного аналізу ґрунтів / О. Н. Соколовський // Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського (трьохмісячник). — 1925. — № 2–3 (лип.-груд.). — С. 31–49.
12. Список студентів, що захищали свої дипломні роботи в інституті у 1926 році // Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського (трьохмісячник). — 1926. — № 4–5 (січ.-черв.). — С. 123–126.
13. Тюков С. Природньо-історичні та економічні умови і основи господарювання в Чугуево-Бабчинській дачі. Чугуево-Бабчинського навчально-дослідного лісництва Харківського сільськогосподарського інституту / С. Тюков // Вісті СГІ імені Сельінтеру. — 1928. — № 10. — С. 213.
14. Цінгер Н. Я. Передмова / Н. Я. Цінгер // Вісті Харківського сільськогосподарського інституту імені тов. Раковського (трьохмісячник). — 1925. — № 1 (квіт.-трав.-черв.). — С. 3.
15. Шемаєва Г. Електронні ресурси бібліотек України в інформаційному забезпеченні науки : стан та перспективи розвитку / Г. Шемаєва // Вісник Кижкової палати. — 2006. — № 8. — С. 29–32.
16. Яната О. А. Матеріали про бур'яни України та інших країн, зібрані Харківським сільськогосподарським інститутом за 1925–1928 рр. / О. А. Яната // Вісті ХСГІ імені Сельінтеру. — 1929. — № 1. — С. 11–26.

Надійшла до редколегії 12.07.2010 р.

УДК 659.131.2

Т. Д. БУЛАХ

МИСТЕЦТВО НАПИСАННЯ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

Узагальнюються рекомендації фахівців щодо написання текстів рекламних оголошень.

Ключові слова: *копірайтинг, реклама, текст.*

Обобщаются рекомендации специалистов по написанию рекламных текстов.

Ключевые слова: *копирайтинг, реклама, текст.*